

Život
obhajcu
viery
a učiteľa
Cirkvi

František Saleský

POSOL BOŽEJ MÚDROSTI

*František
Saleský*

POSOL BOŽEJ MÚDROSTI

zostavil

Jakub Procházka

kňaz Brnianskej diecézy

Život
obhajcu
viery
a učiteľa
Cirkvi

František Saleský

POSOL BOŽEJ MÚDROSTI

z českého originálu:

*Život sv. Františka Saleského, knížete biskupa ženevského,
zakladatele Řádu navštívení Panny Marie a učitele církevního*

Vydal: © Zachej.sk, 2022

Preklad: © Jana Gregorovičová

Grafika: © Bookwork.sk

Jazyková korektúra: PhDr. Adriana Matol'áková, PhD.

Biblické citáty sú uvedené podľa oficiálneho katolíckeho prekladu Svätého písma (SSV, 2016).

ISBN: 978-80-8211-554-6

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie reprodukovat' v žiadnej podobe ani žiadnym spôsobom (elektronicky, mechanicky, fotokópiami ani iným spôsobom) bez súhlasu vlastníka autorských práv.

Rozpamätaj sa, svätá Panna Mária,
že nikdy nebolo počut',
že by bol niekto opustený,
kto sa utiekal pod tvoju ochranu
a teba o pomoc alebo o príhovor žiadal.
Aj ja touto dôverou povzbudený k tebe,
Matka, Panna panien, sa ponáhľam,
k tebe prichádzam, k tebe sa uchyl'ujem,
ja úbohý hriešnik.
Matka večného Slova, nezavrhni moje slová,
ale ma milostivo vypočuj a vyslyš.
Amen.

Úvod

„Život svätých,“ ako píše svätý Ambróz, „je pre ostatných vzorom. Bolo nám dané Písmo, aby sme spoznali Abraháma, Izáka, Jakuba a iných spravodlivých, a aby sme sa na základe čítania o nich vydali takpovediac cestou nevinnosti, ktorú nám ich cnosti ukazujú, a nasledovali ich príklad.“

Okrem životopisov svätých patriarchov, ktoré tu spomenutý svätec uvádza, nachádzame vo Svätom písme Starého zákona informácie o živote svätých prorokov a iných osôb, či už mužov, alebo žien, ktorí vynikajú svätosťou života a vierou v pravého a jediného Boha. Čítaním a rozjímaním o živote týchto svätých sa bohabojní Izraeliti utvrdzovali vo viere a roznecovali v sebe horlivosť za Pána a jeho zákon. Zbožní rodičia povzbudzovali svoje deti, aby vždy mali na zreteli príklady verných Božích ctiteľov a vo svojom živote sa podľa nich riadili. Veľmi horlivo k tomu povzbudzoval zbožný a udatný hrdina Matatiáš svojich synov, známych pod menom synovia Machabejskí. Krátko pred svojou smrťou k nim prehovoril takto: „Bud'te pamätliví skutkov svojich otcov, ktoré vykonali za svojich čias! Potom bude veľká sláva a večné meno vašim údelom.“ (1 Mach 2, 51)

Potom poukázal na niektorých z týchto otcov a pripomenul, ako bol s nimi Boh, ako sa o nich staral, ako ich vytrhol z mnohých nebezpečenstiev, a pokračoval vo svojom napomínaní slovami: „Tak vás pokolenie za pokolením poučuje, že nezhyne nik, kto dúfal v neho.“ (1 Mach 2, 61) Podobné napomínania dávali svojim synom aj iní zbožní otcovia izraelského národa.

Aj v Novom zákone sa okrem života Pána Ježiša Krista nachádzajú stručné životopisy svätých apoštolov, učeníkov a iných verných vyznáčov Kristovej viery. Tieto spisy sa čítavali na stretnutiach prvých

kresťanov na ich povzbudenie a vzdelávanie. K tomuto čítaniu sa neskôr pridalo aj čítanie o skutkoch a utrpení svätých mučeníkov a verných vyznávačov Pána. Veriaci tým boli povzbudzovaní, aby nasledovali krásny príklad týchto svätcov. Popis života a skutkov niektorých svätých a svätíc nám zanechali svätí Atanáz, Bazil, Ambróz, Hieronym a iní. Čítanie a rozjímanie o živote svätých prinášalo po všetky stáročia veľký úžitok. Hriešnici boli povzbudzovaní k pokániu, spravodliví utvrďovaní v cnosti, váhaví a vlašní kresťania rozniecovaní k horlivosti a horliví pobádaní k ešte väčšej zanietenosti.

Jedným z prostriedkov, ktorými Boh priviedol Augustína na pravú cestu, bolo rozjímanie o živote svätého pustovníka Antona. Keď sa jedného dňa pred svojím obrátením rozprával so svojím priateľom Alypiom, prišiel k nemu Poncián, horlivý a zbožný muž. Ten hovoril o živote spomenutého svätého pustovníka a dodal, že pred krátkym časom bol jeden úradník natoľko dojatý čítaním životopisu tohto svätca, že hneď spolu so svojím priateľom začal žiť nový, cnostný život. Toto rozprávanie urobilo na Augustína veľký dojem a do veľkej miery sa pričínilo o jeho obrátenie.

V prvej polovici 14. storočia žil v Siene v Taliansku rozumný a vážny obchodník, ktorý bol spoluobčanmi zvolený za starostu mesta. Jedného dňa na poludnie prišiel domov o niečo skôr ako zvyčajne a keďže obed ešte nebol pripravený, zachvátil ho hnev a vyvádzať po celom dome. Jeho manželka, nábožná a veľmi pokojná pani, sa ho snažila utíšiť a podávala mu životopisy svätých, aby sa zatiaľ zaoberal ich čítaním. Dodala, že sa postará, aby bol obed čoskoro prichystaný. „Nemáš nič vhodnejšie?“ zvolal netrpezlivý manžel, vytrhol manželke knihu z ruky a hodil ju na zem. Ale po chvíli sa predsa len upokojil, zdvihol knihu, začal ju čítať a tak hlboko sa pohrúžil do čítania života svätej kajúcnice Márie Egyptskej, že keď ho volali na obed, prosil, aby ešte trochu počkali, nech knihu dočíta. V tej chvíli sa stal pokojnejším a zbožnejším, konal veľa dobrých skutkov a neskôr sa stal zakladateľom prísneho Rádu jezuitov (*Ordine dei Gesuati*). Bol to blahoslavený Ján Kolumbínsky, ktorého pamiatka sa pripomína 31. júla.

V rovnaký deň sa slávi aj pamiatka svätého Ignáca z Loyoly, zakladateľa jezuitov, ktorého obrátenie nastalo podobným spôsobom – rovnako bol vytrhnutý z víru sveta. Tento muž bol už v mladom veku pre svoju udatnosť a statočnosť veliteľom pamplońskiej pevnosti v Španielsku. Keď v roku 1521 túto pevnosť dobýjali nepriateľské vojská, odvážne ju bránil, no bol pri tom nebezpečne zranený a museli ho preniesť do otcovského zámku. Keďže liečenie jeho rany trvalo dlho, poprosil svojho ošetrovateľa, aby mu priniesol nejakú zábavnú knihu, nech si čítaním skráti dlhé chvíle. Ošetrovateľ nemal iné knihy, priniesol mu teda knihu o živote Pána Ježiša a životopisy svätých. Takéto čítanie sa Ignácovi spočiatku nepáčilo. Ale čím viac tieto knihy čítal, tým väčšiu obľubu v nich nachádzal, až nakoniec zanechal svet a jeho slávu.

Svätá Terézia už v útlom veku veľmi rada čítavala životopisy svätých. Čítaním sa v jej srdci roznieťila taká veľká túžba po večnom blahu v nebi, že si už v detskom veku priala, aby mohla pre Ježiša Krista podstúpiť mučenícku smrť.

Čítanie životopisov svätých malo podobné účinky aj na mnoho iných duší. Iste, nie je nutné, aby každý nasledoval príklad života svätých a zanechal všetko svetské, no je vhodné, aby toto čítanie povzbudzovalo čitateľov k napodobňovaniu svätých vo svojom povolaní, a tak Bohu verne slúžiť a svedomito, a starostlivo plniť povinnosti svojho stavu. A k tomu bol naozaj povzbudený nemalý počet veriacich.

Cirkev preto vždy schvaľovala čítanie takýchto kníh a jej horliví sluhovia usilovne povzbudzovali veriaci ľud, aby tieto životopisy čítal a verne nasledoval ich príklad. Svätý František Saleský napomína: „Čítajme o životoch svätých, v ktorých ako v zrkadle môžeme vidieť vyobrazenie kresťanského života; snažme sa ich príklady využiť vo svoj prospech, každý podľa svojho povolania. Lebo hoci mnoho príkladov, ktoré nám svätí dávajú, nemožno vždy nasledovať, obzvlášť tým, ktorí žijú uprostred sveta, predsa ich len možno nasledovať aspoň sčasti – niektoré viac, iné vzdialene. Ak, napríklad, budeme nasledovať príklad svätého pustovníka Pavla v jeho samote, časom sa naučíme vyhýbať sa zbytočnému stretu so svetom. Alebo svätého

Františka z Assisi¹ v jeho veľkej chudobe, budeme trpezlivo znášať svoju chudobu a odopierať si zbytočné veci. Podobným spôsobom možno nasledovať aj iné príklady ako tie, ktoré nám dali Boží svätí a sväté. Niektoré životopisy svätých nám, samozrejme, môžu poskytnúť viac poučenia a viac nás povzbudiť k zbožnému životu ako iné.“

K životopisom, ktoré svätý František Saleský uvádza ako mimoriadne poučné a užitočné, právom patrí aj jeho vlastný život, ktorý poskytuje každému, nech už sa nachádza v akomkoľvek stave a v akýchkoľvek životných pomeroch, spásanosné poučenie, silné povzbudenie a požadovanú útechu. Keďže tento svätec dával vznešený príklad, mal miernu povahu a svojím podmanivým spôsobom dokázal vždy privádzať iných k budovaniu cnosti a pravej zbožnosti, čoskoro sa stal objektom záujmu mnohých životopiscov. Medzi prvými vynikal kňaz z rádu tzv. minimov Ľudovít de la Rivière. V istom roku, keď František pôsobil ako biskup v Annecy, prednášal tento rehoľník pôstne kázne. Mal preto príležitosť častejšie sa stretávať so svätým biskupom a presvedčiť sa o jeho svätom živote a vznešených cnostiach. Keď sa pri svojej poslednej kázni lúčil s poslucháčmi, na konci im povedal: „Dávam vám vášho najdôstojnejšieho biskupa ako vzor všetkých cností. Buďte jeho nasledovníkmi a ctíte si ho ako svätca.“

Z mnohých vtedajších Františkových životopiscov nám podal najdôkladnejší a najpresnejší popis jeho života Karol August Saleský. Bol to syn Františkovho brata Ľudovíta a neskorší nástupca svojho svätého strýka na ženevskom biskupskom stolci. Karol August Saleský sám tvrdí, že bol očitým svedkom svätého Františkovho života. Od roku 1615 do roku 1623 bol totiž na gymnaziálnych štúdiách v Annecy. Po skončení štúdií sa odobral na päť rokov do mesta Lyon, kde študoval teológiu. No potom žil znova v Annecy, a mal preto príležitosť stretávať sa s očitými svedkami príkladného života slávneho ženevského biskupa. Mohol použiť aj Františkove listy a mal voľný prístup k archívu

1 V pôvodnom texte sa spomína svätý František Serafský, resp. Serafinsky, známejší pod menom František z Assisi (pozn. prekl.).

kapituly, biskupského úradu a rodiny Františka Saleského. Mal možnosť nahliadnúť aj do rukopisov a úradných listín uložených v archíve mesta Annecy a tamajšieho Kláštora navštívenia Panny Márie a použiť poznámky o Františkovom živote, ktoré spísal Filip Busat, svätcov dôverný priateľ. Mnoho hodnoverných správ získal aj od svojho otca Ľudovíta a od verného Rolanda, ktorý bol veľa rokov vo Františkovej službe a sprevádzal ho na jeho cestách. Nakoniec sa na mnohé okolnosti svätcovho života vypytoval aj iných domácich a jeho známych, ako aj kanonikov, ktorí boli členmi kapituly za čias Františkovho biskupského pôsobenia a v čase života tohto životopisca ešte žili. Z týchto spisov a hodnoverných správ, ku ktorým sa dostal, veľmi usilovne a svedomitost zostavil Karol August Saleský životopis svätého ženevského biskupa, ktorý vyšiel ako vzácny spis v roku 1634 v Lyone najprv v latinskom jazyku a neskôr aj vo francúzštine.

Dal by Boh, aby čítanie tohto životopisu povzbudilo mnohých ku konaniu cností, o ktorých František učil slovami, príkladom aj svojimi spismi.

Knihá 1

NARODENIE A PRVÉ ROKY ŽIVOTA SVÄTÉHO FRANTIŠKA. ŠTÚDIÁ NA VYSOKÝCH ŠKOLÁCH V PARÍŽI A V PADOVE, CESTY PO TALIANSKU A POVOLANIE K DUCHOVNÉMU STAVU (1567 – 1594)

V šestnástom storočí, v ktorom sa svätý František narodil, sa Katolícka cirkev nachádzala vo veľmi žalostnom stave. Hoci od svojho založenia prežila mnoho smutných a ťažkých období, predsa len nezakúsila väčšie ťažkosti, ako práve v spomenutom storočí, keď bola zaplavená rozličnými novotami a zhubnými bludmi, ktoré Luther, Kalvín, Zwingli a ďalší kacíri zavádzali a rozširovali, a ktoré boli príčinou toho, že rodiny povstali proti rodinám a národy proti národom. Následkom toho sa v Cirkvi zakrátko rozmohlo porušenie mravov, pred ktorým nebol uchránený žiaden stav. Nevedomosť, roztopašnosť a neviazanosť prenikli až do svätyne, kde boli, ako je ľahké si domyslieť, príčinou veľkého spustošenia.

Francúzsko a niektoré susedné krajiny, napríklad Savojsko a Švajčiarsko, sa nachádzali vo veľmi smutnom a biednom stave. Panovali tu zmätky, rozbroje, páchali sa vraždy, svätokrádeže a rôzne iné bezbožnosti. Všade bolo vidno rozhorené ohne, v ktorých sa pálili kostolné ozdoby, spisy svätých otcov, bohoslužobné a nábožné knihy, kríže, posvätené nádoby, obrazy a ostatky svätých.

Biskupi boli vyhánaní zo svojich sídel, kňazi odvádzaní od oltárov a násilne odlučovaní od svojich stád, uvrhovaní do žalárov a trýznení rozličným spôsobom. Oltáre a chrámy boli ničené, posvätné miesta

zneuctievané, starodávne bohoslužby rušené a cirkevné obrady tupe-
né. Ohľad sa nebral ani na božské, ani na ľudské zákony; nikto nepočú-
val duchovné ani svetské vrchnosti. Každý, kto by uvidel tieto hrôzypl-
né výjavy, by musel pochybovať, či v týchto krajinách, v ktorých kedysi
rozkvitalo kresťanské náboženstvo, naďalej prebývajú kresťania. Pri
pohľade na toľké spustošenie a hanobenie všetkého, čo je kresťanské-
mu srdcu sväte a drahé, by sa každý mohol domnievať, že bývalé kres-
ťanské obydlia zaujali najkrutejší nepriatelia Kristovej viery.

Týmito hrôzyplnými udalosťami, ktoré sa vo väčšej či menšej miere
vyskytovali aj v iných krajinách, sa Cirkev otriasala vo svojich najhlb-
ších základoch. No Božia prozreteľnosť, ktorá i moru ukázala jeho me-
dze, dokázala zamedziť ďalšiemu šíreniu tohto zla, a to tým, že vzbudila
značný počet svätých a nadšených mužov, ktorí sa s neobyčajnou horli-
vosťou a neúnavnou vytrvalosťou usilovali o vyhladenie kacírskych blu-
dov a o ohlasovanie katolíckej viery. Okrem toho sa začali praktizovať
predpisy Tridentského snemu, ktoré mali priniesť blaho, a starostlivo
sa odstraňovali nezmysly, ktoré sa časom do Cirkvi dostali. Toho času
medzi horlivými a pre Katolícku cirkev nadšenými mužmi vynikal svä-
tý František Saleský. Rukou Prozreteľnosti sa stal božským nástrojom,
ktorým sa tisíce duší navrátili k svätej Cirkvi alebo sa v pravej katolíckej
viere upevnili, a tým boli uchránené od večnej záhuby. Bol to on, kto ne-
ohrozene odrážal kacírskych bludy a horlivým poučovaním, a príkladným
životom privádzal ľud k pravej viere a zbožnosti.

Svätý František sa narodil 21. augusta 1567 v Savojsku, v Saleskom
zámku. Jeho otec bol gróf František Saleský². Františkova matka po-
chádzala z rodu Sionazov. Obaja rodičia mali vznešený pôvod a ich rody
oplývali hojnosťou pozemských statkov; viac však vynikali cnosťou
a pravou zbožnosťou života. František Saleský bol nadmieru poctivý
šľachtic. Jeho svedomitosť dosahovala takmer až k úzkostlivosti. Ná-

2 Niektorí dejepisci tvrdia, že otec svätého Františka bol slobodným pánom a že
až jeho syn Ľudovít, mladší brat svätého Františka, bol v 17. storočí povýšený
na hodnosť grófa.

boženské povinnosti vykonával vždy príkladne a dôsledne. Uprostred vtedajšej takmer všeobecnej neviazanosti mravov si zachoval priame a neporušené srdce. Horlivosť, s akou sa zasadzoval za katolícku vieru, si zasluhuje o to väčšie uznanie, že práve v krajine, kde gróf Saleský so svojou rodinou žil, malo práve vzniknuté kalvínstvo svoje hlavné sídlo. Gróf predtým slúžil niekoľko rokov pri vojsku rovnako verne a slávne ako mnoho jeho predkov, no neskôr sa vzdal vojenskej služby a vstúpil do manželského stavu, lebo sa chcel vzdialiť od vojenského hluku a požívať slasti rodinného života. Františkova manželka ho pútala mnohými vzácnymi prednosťami svojho ducha a tela, srdečnou zbožnosťou, úplnou čistotou duše, neobyčajnou skromnosťou a zvláštnou náklonnosťou k samote.

Medzi týmito a mnohými inými cnosťami, ktorými boli títo zbožní manželia ozdobení, obzvlášť vynikala láska k blížnemu a štedrosť, s akou prispievali chudobným a núdznym. Zdá sa, že práve hojným udeľovaním almužien pritiahli na seba a svoj dom Božie požehnanie, majúc na pamäti slová Svätého písma: „Zo svojho majetku dávaj almužnu a neodvracaj svoju tvár od žiadneho chudobného, lebo tak sa stane, že ani od teba nebude odvrátená tvár Pánova; keď budeš môcť, buď milosrdný.“ (porov. *Tob 4, 7 – 8*) Preto svojim blížnym poskytovali všemožnú pomoc v rôznych potrebách. Najmä zbožná a súcitná grófkka mala vždy nejaký peniaz pre chudobných a útechu pre skormútených.

Hoci celkovo pomáhali chudobným, obzvlášť podporovali katolíkov, ktorých kacíri okradli o majetok a ktorí sa radšej nechali všetkého pozbaviť, než by porušili vernosť Bohu a Katolíckej cirkvi. Keďže Saleský zámok sa nachádzal v susedstve Ženevy a Švajčiarska, kde sa usídlilo Kalvínovo učenie, radi využili mnohé príležitosti na konanie tohto druhu milosrdenstva. Boh im za to udeľoval hojné odmeny. Jednou takouto odmenou hádam bolo i to, že požehnal ich manželský zväzok a dal im syna, o ktorom možno povedať, že bol plodom ich dobročinnosti.

Asi tri hodiny cesty od Saleského zámku leží mesto Annecy (po latinsky Annesium), jedno z najvýznamnejších miest Savojskej ríše. Toto mesto bolo od roku 1533 aj sídlom kniežat'a ženevského biskupa,

kam sa vtedajší knieža biskup presídlil po vyhnaní kalvínskými kacírmi zo Ženevy. Mestu Annecy sa vďaka Františkovi Saleskému dostalo veľkej slávy. Zbožná grófká Saleská sa tam odobrala v prvých mesiacoch tehotenstva, pretože chcela vzdať úctu mladej savojskej vojvodkyni, ktorá Annecy navštívila v sprievode dvoch kardinálov a veľkého množstva vzácných pánov a paní z Francúzska.

Na žiadosť vojvodkyne bolo do tohto mesta prinesené posvätné plátno od Jozefa z Arimatey, do ktorého bolo kedysi zavinuté telo Pána Ježiša a ktoré bolo dovtedy uchovávané v meste Chambéry³. Keď grófká Saleská uvidela túto drahú pamiatku, ktorá bola prejavom Kristovej lásky k ľudskému pokoleniu, roznieťila sa v nej vrúcna zbožnosť a dlhú chvíľu zotrvala v kaplnke, v ktorej bolo posvätné plátno uložené, a pred Božou tvárou si vylievala srdce podobne ako kedysi Anna, Samuelova matka. Tu prelievajúc hojné slzy prosila Boha, aby dieťa, ktoré nosila pod srdcom, prijal ako obeť a ochránil ho od svetských márností.

Boh vyslyšal vrúcne modlitby zbožnej grófká a jej syna obdaril svojím požehnaním a milosťami, vďaka ktorým dosiahol vysoký stupeň kresťanskej dokonalosti a svätosti a získal tak obdiv sveta.

Z Annecy sa grófká Saleská vrátila s pevnou nádejou, že Boh milostivo prijal obeť, ktorú mu skrze svoje dieťa priniesla. Od tej chvíle považovala syna za drahý poklad, ktorý jej Boh zveril a za ktorý raz bude požadovať účet.

Istý čas po svojom návrate grófká porodila chlapca, ktorý sa stal okrasou domu, oslavou Savojska a novým svetlom Katolíckej cirkvi. Izba, v ktorej sa narodil, bola neskôr nazvaná izbou svätého Františka⁴. Gróf Saleský dal syna hneď pokrstiť vo farskom chráme a na radosť účastníkov vystrojil skvostnú hostinu, na ktorú pozval všetkých príbuzných a šľachticov z blízkeho okolia. Tí sa k nemu zišli, aby ho podľa

3 Chambéry, hlavné mesto Savojska. Posvätné plátno bolo neskôr prenesené do Turína, kde sa nachádza doteraz.

4 V prvej polovici 17. storočia, keď savojskí vojvodovia viedli vojny s Francúzskom, bol Saleský zámok na základe nariadenia Ľudovíta XIII. zbúraný.

vtedajšieho zvyku sprevádzali na svätý krst. A chudobným, ktorí sa v jeho zámku schádzali vo veľkom počte od svitania až do noci, udeľoval štedré almužny.

Radost' zbožných rodičov z narodenia dieťaťa však bola čoskoro narušená obavami o jeho život – František bol totiž veľmi slabý. Matka ho starostlivo opatrovala, až sama sebe nedopriala potrebný spánok. Napriek tomu sa zdalo, že jej snaha neprinesie výsledok. Samotní lekári tvrdili, že úbohé dieťa neostane dlho nažive. No Božia prozreteľnosť Františka ochránila a keď mal štyri mesiace, bolo badať, že postupne nadobúda sily. Nebezpečenstvo každým dňom ubúdalo a zakrátko bolo možné pozorovať, že napriek prvotnému zdaniu všetkých František utešene rastie a veľkom nabera silu. Čoskoro sa na ňom javila spanilosť a jemnosť, pre ktoré ho neskôr každý miloval. S jeho príjemným zovňajškom bola spojená aj ušľachtilá povaha – bol tichý, poslušný rodičom aj učiteľom a nechýbala mu hanblivosť potrebná na zachovanie čistoty duše.

Prvé slová, ktoré František vyriekol, keď sa naučil hovoriť, boli: „Boh a moja matka ma majú radi.“ Sú to významné slová, v ktorých sa už ako v zárodku odráža celý neskorší Františkov život.

Na základe týchto Františkových slov jeden z jeho životopiscov uvádza: „Väčšina kresťanských mužov a spisovateľov čerpala z materských prs onen posvätný oheň, ktorý roznecoval ich srdce i ducha. Zdá sa, že zbožnosť a lásku k cnosti nasali už s materským mliekom. A kto by sa tomu čudoval? Ved' už v prvom pohľade, ktorý na nás spočíval, už v prvom hlase, ktorý sa rozliehal v našich ušiach, sa javila láska a akási mocnosť, ktorej neskazená duša nemôže odolať. Slzy svätej Moniky zmyli z Augustínovho čela tie škvrny, ktorými ho svet zohyzdil; týmito slzami bol zmáčaný už vo svojej kolíske. Prísne slová Blanky: „Milý synu, priala by som si, aby si radšej umrel, než aby si svoju dušu poškrvnil nejakým hriechom“, urobili z Ľudovíta IX. korunovaného svätca. Tieto slová počúval skôr, ako bol schopný im porozumieť.“

Blažený ten, komu sa dostalo zbožnej matky, ktorá mu od počiatku vstepovala do srdca lásku k svätému náboženstvu. Takú matku dal

Boh Františkovi. Grófká Saleská bola svojmu synovi prvým učiteľom a vychovávateľom.

Len čo začal hovoriť, učila ho spínať ruky k nebu, nespúšťala z neho oči a s veľkou starostlivosťou odstraňovala všetko, čo by mohlo poškvrniť jeho zrak, sluch alebo jeho čisté srdce. Sama ho vodievala do kostola a vštepovala mu do srdca hlbokú úctu k domu Pána – tak k modlitbe, ako aj k počúvaniu Božieho slova a k rôznym iným nábožným cvičeniam. Nadovšetko mu dávala spasiteľné ponaučenia. Od nej sa František naučil, že všetko dobré pochádza od Boha, ktorý je naším najlepším Otcom a pôvodcom všetkých našich radostí. Toto krásne ponaučenie sa hlboko vrylo do Františkovho útleho srdca.

Keď synček dovŕšil päť rokov života, začala ho matka brávať so sebou do príbytkov biedy a zármutku, ktoré sama tajne navštevovala. Tu sa mal na vlastnej koži presvedčiť, aký veľký počet ľudí sa nachádza v biede a horkosti. Pohľad na ich chudobu a strasti mal Františka povzbudiť k tomu, aby podporoval chudobných a potešoval skormútených. Týmto spôsobom viedla nábožná grófká svojho syna k zbožnosti a dobročinnosti, pričom zakaždým pripojila k spasiteľnému poučeniu i svoj vlastný príklad. Neustávala v modlitbách k Bohu, aby jej prácam ráčil milostivo žehnať.

Nedomnievajme sa, že grófká vychovávala zo syna rozmaznanca; takéto deti bývajú chúlостivé a neskôr sú často po celý zvyšok života otrokmi svojho tela. Vychovanie, ktoré František dostal, bolo rozumnejšie. Obozretná matka ho viedla k tomu, aby si už v útlom veku privykal na zimu, horúcosť, prácu a rozličné námahy. Nabádala ho, aby chodil po horách, skalách a neschodných cestách, zároveň ho učila správať sa opatrne, aby sa vyhol akémukol'vek nebezpečenstvu. Dohliadala, aby nepoznal rozprávky, ktoré myseľ mnohých detí naplnia zbytočnou bážňou a poverčivosťou, na základe ktorej sa potom i v dospelom veku ľakajú každého tieňa.

Aj otec sa veľmi staral o dobrú výchovu svojho syna. Všetmožne sa snažil, aby bol František uchránený od svetskej nákazy a aby sa v ňom vzťahovala láska k všetkému dobrému. Niekedy na to používal prisne

prostriedky do takej miery, že by sa mu to mohlo pokladať za zlé, ak by tým nedosiahol natoľko dobré výsledky. Vzhľadom na túto otcovu prísnosť chceme poukázať na prípad, ktorý zaznamenal Le Rivière, jeden z najstarších Františkových životopiscov. Jedného dňa, keď mal František asi päť rokov, pracoval na zámku tesár. Pri práci si zoblíkel kazajku, ktorú zdobila hodvábná stužka rôznych farieb. František túto stužku spozoroval a tak sa mu zapáčila, že si ju potajomky privlastnil. Tesár si pred svojím odchodom všimol, že sa stužka stratila, a tak sa na ňu začal vypytovať. Keď sa o tom dozvedel gróf Saleský, opýtal sa Františka, či stužku nevzal. František sa k skutku úprimne priznal a preniknutý ľútosťou padol k otcovým nohám a prosil ho o odpustenie. Prelieval pritom slzy tak, až sa všetci prítomní nad ním rozplakali. Otec ho dal za prítomnosti všetkých vyšľahať metlou a dodal, že len preto ho nepotrestal prísnejšie, lebo to bola Františkova prvá krádež a úprimne sa k previneniu priznal.

Táto zbožná a obozretná výchova Františka sa výborne darila a prevýšila všetko očakávanie jeho dobrých rodičov.

Najviac času, ako to u detí zvyčajne býva, trávil František s matkou, ktorej nikdy nedal príčinu na to, aby bola nespokojná, práve naopak – bol jej milou útechou. Ak bola zarmútená či skl'účená, s veľkou srdečnosťou jej hovorieval: „Utekajme sa k Pánu Bohu, on nám iste pomôže.“ A tak, ako bol v útlom veku tešiteľom svojej matky, neskôr sa stal tešiteľom všetkých zarmútených, s ktorými sa stretol.

Už v tomto veku prejavoval vo svojom správaní a v reči podivuhodnú skromnosť a jednoduchosť. Veľmi skoro vynikal zbožnosťou srdca, veľmi rád chodieval do Pánovho chrámu, doma sa vrúčne a zbožne modlil, čo v takom mladom veku nebadat' často. Jeho jedinou a najväčšou radosťou bolo, keď si mohol stavať chrám alebo kaplnku, keď napodobňoval niektoré cirkevné obrady alebo keď s matkou navštevoval chudobných a chorých. Neskôr k nim sám chodieval a prinášal im rôzne potrebné veci, ktoré od matky na tento účel dostal. Niekedy prosieval aj príbuzných, aby mu niečo pre jeho nešťastných zverencov podarovali. Ak aj niečo dostal pre seba, rozdal to chudobným a nezried-

ka sa zriekol i svojho pokrmu, ak nemal čo iné chudobným poskytnúť. Ak sa hral so svojimi priateľmi, po skončení hier ich vodieval do farského kostola, ak sa v ňom práve nekonali bohoslužby. Tam ich rozostavil okolo krstiteľnice a hovorieval im: „Toto miesto by nám malo byť najmilšie na svete, pretože tu sme sa stali Božími synmi. Zaspievajme preto spoločne: *Gloria Patri (Sláva Bohu Otcovi)*.“

Okrem zbožnosti a dobročinnosti bolo možné na Františkovi už vtedy pozorovať neobyčajnú vytrvalosť, takže sa nedal od žiadneho začatého diela napriek rôznym prekážkam odstrašiť. Kto Františkov život v jeho vtedajšom veku pozorne sledoval, mohol už vtedy spozorovať toho apoštola, ktorý za tridsať rokov priviedol s Božou pomocou tisíce duší naspäť ku katolíckej viere. Na základe toho je zrejmé, ako blahodarne môže zbožná matka pôsobiť na ducha i srdce svojich detí. Kiež by každá matka nasledovala krásny príklad grófkky Saleskej! Semenu kresťanskej múdrosti a cnosti sa darí najlepšie, keď ho zbožná matka vštepí do duše svojich detí v útľom veku. Človek, v ktorom bola zavčasu roznieta láska k Bohu, sa iste len tak ľahko nestane bezbožným. V búrkach neskoršieho veku ho bude posilňovať spomienka na milé časy, ktoré strávil v spoločnosti nábožnej matky ešte ako nevinné dieťa. Posilnený touto spomienkou odolá rôznym lákadlám, klamlivému nahováraníu zlého sveta a vlastným náruživostiam a vášňam. Ak by predsa len poklesol, nezostane dlho ležať, pretože sa rozpamätá na slasti, ktoré poskytuje pravá zbožnosť a ktoré sám v nevinnom detskom veku prežíval. Na materinských prsiach sa vychováva pravý kresťan. Z úst vlastnej matky dieťa najradšej počúva náuku svätého náboženstva a jej príkladom býva najviac povzbudené k vykonávaniu povinností, ktoré toto náboženstvo vyžaduje. Poľutovaniahodné sú matky, ktoré nechcú poznať toto svoje vznešené poslanie a ktoré samy vyhládávajú svetské kratochvíle a radosti, pričom zverujú vlastné deti cudzím. Takéto matky stretnú na onom svete Boha prísneho a v tomto živote nebudú zakúšať radosti, ktorými býva naplnené srdce zbožnej matky, ktorá svoje deti dobre vychovala. Mnohé matky, ktoré nedbali

na zbožnú výchovu svojich detí, sa neskôr na vlastný zármutok presvedčili, že tak, ako sa deti nenaučili milovať Boha, nedokázali potom milovať ani ľudí, ani vlastnú matku.

Sotva František dovŕšil šiesty rok veku, pobádali ho rodičia k cvičeniu v písaní, ku ktorému javil veľkú náklonnosť. Ak by to záviselo od matky, nikdy by svoje dieťa nebola dala z domu; rada by ho vzala do domu učiteľov, ktorí by Františka cvičili v potrebných veciach. Radšej by volila možnosť, aby bol jej syn menej učeným, než aby sa stal menej cnostným, pretože poznala roztopašnosť a porušenosť mravov, ktoré sa často medzi žiakmi vyskytujú. Preto si želala, aby sa František čo najviac upevnil v cnostiach a nábožnosti, aby ho potom nič tak ľahko nezviedlo na zlé chodníky. No otec, vedený ohľadom výchovy a vzdelávania svojho syna skôr svetskými dôvodmi si myslel, že na verejných školách žiarlivosť pobáda žiakov k usilovnejšiemu učeniu, a preto trval na tom, aby jeho syn navštevoval verejné školy. Poslal preto Františka do Rocheville⁵, mestečka nachádzajúceho sa neďaleko Saleského zámku. Ubytovanie a stravovanie mu tu zabezpečoval jeden z učiteľov. Otec chodieval za synom každý týždeň a vypytoval sa na jeho prospech a správanie. František vynikal usilovnosťou a dobrým správaním. Zakrátko si tak získal lásku všetkých učiteľov. Aj iní ľudia, ktorí mali príležitosť pozorovať Františkovo správanie, obdivovali jeho čistotu, skromnosť a zbožnosť. Tak ubehli dva roky. Gróf Saleský sa z politických dôvodov presťahoval zo Saleského zámku na Brenský hrad, ktorý sa nachádzal v Kabalskom kraji (Chablais). Keďže tu mienil s rodinou bývať niekoľko rokov, vzal so sebou i Františka, pretože daný hrad bol od Rocheville dosť vzdialený. Ako jeden zo životopiscov svätého Františka poznamenal, zaiste sa to stalo riadením Božej prozreteľnosti, že František už v útlo veku pri-

5 Mestečko Rocheville leží na skalnatom vrchu a nazýva sa aj Roche (skala) alebo La Roche.

šiel do kraja, ktorý sa potom stal dejiskom a svedkom jeho slávnych zápasov a víťazstiev.

Gróf však nenechal Františka dlho na spomínanom hrade, ale poslal ho po niekoľkých mesiacoch do Annecy, kde študovali traja synovia jeho brata. Tu ostal celých päť rokov a dosiahol veľký pokrok v cnosti i v umení. Už vtedy bolo užho možné pozorovať pevný úsudok, výbornú pamäť, vynikajúce vlohy k výrečnosti, zvláštny vkus vo výbere dobrých spisovateľov a rôzne iné výborné vlastnosti a schopnosti, vďaka ktorým sa neskôr stal veľmi vzdelaným a svätým biskupom. V čase pobytu v Annecy prijal František sviatosť birmovania, ktorú tam udeľoval ženevský biskup knieža Justinián. Posilnený touto sviatosťou s ešte väčšou horlivosťou plnil predpisy náboženstva. Sám si určil povinnosť vykonávania istých modlitieb, ktorú potom každodenne s veľkou svedomitosťou vykonával; podobne si vyčlenil istý čas na čítanie duchovnej literatúry a na navštevovanie Pánovho chrámu. V letnom čase po západe slnka už nevychádzal z domu, ale zaoberal sa čítaním životopisov svätých. Vo voľných dňoch chodieval s niekoľkými priateľmi na blízky ostrovček, kde v tieni stromov kľácal a modlil sa litánie, k čomu nabádal i svojich priateľov slovami: „Učme sa už teraz slúžiť Pánu Bohu a modliť sa, kým máme čas.“

Takýmto spôsobom František už čoskoro prospieval v umení a rôznych cnostiach. Gróf Saleský pozoroval tento pokrok s veľkou radosťou a zaumienil si poslať svojho syna do Paríža, aby tam pokračoval v štúdiách na Navarrskom internáte, v ktorom mnoho šľachticov danej doby dosiahlo výborné vzdelanie. A tak sa ohľadom toho dohodol so svojou manželkou, ktorá s tým súhlasila len pod podmienkou, že syn pred odchodom ešte niekoľko mesiacov strávi pri nej. Mala totiž v pláne ešte viac ho upevniť a zdokonaliť v nábožnosti, aby bol celkom ozbrojený proti tisícorakým nebezpečenstvám, ktoré mu v takom veľkom meste medzi množstvom samopašných mladíkov hrozili.

Zakrátko po svojom návrate z Annecy sa František dozvedel, že v Klermonte, meste ležiacom v Ženevskom kraji, bude biskup konať

kňazskú vysviacku; poprosil svojho otca, aby tam mohol ísť a smel prijať tonzúru⁶.

Otec nemienil túto Františkovu žiadosť vyslyšať, pretože sa obával, aby sa syn, na ktorom pozoroval akúsi zvláštnu náklonnosť k zbožným cvičeniam, nestal reholníkom alebo nevstúpil do kňazského stavu. František bol jeho prvorodený syn a oplýval výbornými duchovnými vlohami; otec si teda prial, aby si zvolil nejaký iný stav, v ktorom by mohol dosiahnuť väčšiu slávu a stať sa ozdobou ich domu. Ako múdry a opatrný človek však nechcel synovej žiadosti úplne odporovať, pretože vedel, že by svojím nesúhlasom mohol ešte viac roznieť synovu náklonnosť k duchovnému stavu. Okrem toho bol sám zbožným mužom a vedel, že by synovmu úmyslu márne vzdoroval, ak je Božia vôľa v tom, aby František opustil svet a vstúpil do duchovného stavu. Súhlasil teda, aby František prijal tonzúru. Stalo sa to počas kántrových dní mesiaca september v roku 1579.

Po návrate z Klermontu sa František od matky dozvedel, že podľa otcovej vôle má ísť do Paríža navštevovať Navarrský internát. Táto správa musela Františka veľmi zarmútiť, keďže počas toho mal byť znova odlúčený od svojej milovanej matky.

Okrem toho mal opustiť aj príjemné savojské podnebie a hory tejto krajiny, ktorú si veľmi obľúbil. Nechcel sa však protiviť otcovej vôli v obave, že by ho zarmútil svojím odporom a urazil tak Boha. Matku prosil len o to, aby mu svojím príhovorom vyprosila u otca dovolenie, aby namiesto Navarrského internátu mohol navštevovať jezuitský

6 Tonzúra je vyholené miesto na temene hlavy katolíckych kňazov a mníchov. Je to zároveň obrad, pri ktorom sa osoba prijíma do duchovného rádu. Pri tomto obrade biskup odstrihne dotyčnému časť vlasov na znamenie, že ako vlasy sú ľahostajnou a nepatrnou časťou ľudského tela, tak má byť aj dotyčný, ktorý sa túži oddať službe Bohu, ľahostajný k bežným veciam; a pozemské veci má oželiť rovnako ochotne, ako oželel časť svojich vlasov. Ten, kto prijíma tonzúru, opakuje po biskupovi: „Ty, Pane, si môj podiel na dedičstve a na kalichu, v tvojich rukách je môj osud“ (Ž 16, 5), čím dosvedčuje, že si volí Boha za svoj podiel a za svoje dedičstvo a dúfa, že za to raz dostane lepší podiel v nebesiach.

internát, ktorý bol v Paríži len nedávno zriadený. Kňazov Spoločnosti Ježišovej si František veľmi vážil pre ich učenosť a zbožnosť; aj to bolo príčinou, prečo by bol radšej študoval na ich internáte. Keďže i matka sa dopyčula, že v Navarrskom internáte sa nekladie až taký dôraz na disciplínu, zato jezuitský internát sa nezameriava len na učenie, ale aj na zbožnosť, rada sa u svojho manžela prihovorila, a ten skutočne v tomto ohľade zmenil svoj úmysel a súhlasil s Františkovou žiadosťou. Domnieval sa, že táto náklonnosť k jezuitskému rádu, ktorá sa u jeho syna prejavovala, spôsobí, že sa bude venovať učeniu s ešte väčšou horlivosťou a usilovnosťou. Začali sa teda konať prípravy na cestu a hľadal sa pestún, ktorý mal Františka sprevádzať do Paríža a tam dohliadať na jeho správanie a učenie. Keďže grófka vedela, že bude od syna na dlhý čas odlúčená, využívala každý okamih, aby svojho milovaného syna poučovala a vzdelávala. Predovšetkým sa snažila vštepiť mu do srdca vrúcnu lásku k Bohu a dôveru v jeho svätú prozreteľnosť; napomínala ho, aby Boha vždy pokladal za svojho pravého Otca. Často mu hovorievala podobne ako matka synov Machabejských: „Ja som ti život nedala. Stala som sa tvojou matkou, pretože sa Pánu Bohu páčilo, aby si skrze mňa prišiel na svet. Je pravda, že si bol utvorený v mojom lone, no ja som ti nedala údy ani krv, ktorá v твоjich žilách koluje, o to menej som ti mohla dať nesmrteľnú dušu, ktorá ťa môže urobiť účastným na večnej blaženosti. Boh je ten, ktorý ťa učinil tým, kým si. On je tým, ktorý ťa zachováva; všetko môžeš očakávať od neho.“ Podobne využila zbožná matka každú príležitosť na to, aby svojmu synovi vštepila do srdca dobré ponaučenie. Ak stretla chudobného, Františkovi hovorievala, že i tento chudobný je jeho bratom a že i on má právo nazývať Boha svojím Otcom. Potom mu pripomínala, že vzhľadom na vonkajšie statky je síce medzi nimi nejaký rozdiel, ale vzhľadom na ľudskú prirodzenosť a milosť žiadny rozdiel nejestvuje. V týchto dvoch veciach sme si jeden druhému rovní. Potom syna napomínala, aby na túto pravdu nezabúdala a k chudobným sa nikdy nesprával hrdo a nemilosrdne. Ak sa niekedy prechádzali po poliach, upriamila jeho pozornosť na rozsievačov obilia. Prihovárala sa mu: „Hovorí sa, že títo

Ľudia nás živia, ale odhliadnuc od ich usilovnej práce viac dažďa alebo sucha môže zmarit' všetko ich snaženie. Tu všetko závisí od Boha, bez Božieho požehnania ľudia sami nič nedokážu.“

Týmito a podobnými, často opakovanými zásadami vzdelávala grófka svojho syna a vstepovala mu do srdca vrúcnu lásku k Bohu a k blížnemu. Semeno, ktoré doňho takto rozsievala, časom prinieslo hojnú úrodu. Aj gróf podporoval toto snaženie svojej manželky, len s tým rozdielom, že grófka sa starala predovšetkým o to, aby sa jej syn stal dobrým a dokonalým kresťanom, zatiaľ čo gróf prihliadal aj na to, aby bol František patrične vzdelaný vo vedách a v umení, a aby bol celkovo vychovaný tak, aby neskoršie priniesol slávu sebe aj svojmu domu. Často ho preto napomínal k usilovnosti, ale zároveň mu pripomínal, že štúdium má byť prostriedkom na dokonalejší život a že ho má vždy povzbudzovať, aby Bohu horlivejšie slúžil a nezanedbával budovanie kresťanských cností. Zdôrazňoval mu, že šľachtici majú cnosťami a šľachetným životom nad ostatnými vynikať. A Františkovi rodičia sa nesnažili nadarmo – ich syn vynikal v cnostiach a v rôznom umení, a prejavoval lásku Bohu i ľuďom.

Keď nastal čas Františkovo odchodu, matka sa s ním srdečne rozlúčila. Vzala ho so sebou na akúsi výšinu, kde ho často učievala velebiť Boha a jeho diela. Odtiaľ mu z diaľky ukazovala vežu chrámu, v ktorom bol kedysi pokrstený, a vravela mu: „Krst, ktorý si tam prijal, vždy pokladaj za svoju najväčšiu slávu. Oči tvojej matky už nebudú môcť nad tebou bdieť; odtiaľ bude záležať na tebe samom, aby semeno, ktoré som ti do srdca zasiala, prinášalo cnostné ovocie. Nezapúďaj, že Božia bázeň je počiatkom múdrosti. Vyhybaj sa záhaľčivým ľuďom, pretože ich reči zabíjajú dušu. Ak niekedy budeš pri učení pocitovať suchopárnosť, ponáhľaj sa do chrámu a tam pri oltári si občerstviš srdce, tam nájdeš útechu. Nedaj sa nikdy pohltiť pýchou, svojím stavom a nádejou, ktorú do teba vkladáme; v očiach Ježiša Krista nebudeš ničím, ak ťa nebudú zdobiť kresťanské cnosti – všetko ostatné je iba tieň. Nikdy nezabudni navštevovať príbytky chudobných a vdov; oni sa budú za teba modliť v tomto živote a stanú sa tvojimi orodovníkmi na onom

svete. Ver, milý synu, že Ťa milujem láskou, akou len matka dokáže milovať. Ty si môj prvorodený syn, ty si rozkoš mojej duše, no i ja – podobne ako kedysi matka svätého kráľa Ľudovíta – by som si priała, aby si radšej umrel, než aby si poškvrnil svoju dušu nejakým hriechom.“

František si tieto slová zachoval vo svojom srdci po celý život a neustále vzdával Bohu vďaku za dar takej dobrej matky. Niet divu, že bol veľmi zarmútený pri myšlienke, že bude od matky na veľmi dlhý čas odlúčený.

Nastal deň odchodu do Paríža, deň, keď musel opustiť rodičovský dom. Jeho pestúnom sa stal Déage, cnostný, múdry, opatrný, no trochu prchký kňaz. Grófká bola náhodne už niekoľkokrát svedkyňou jeho prchkej povahy. Raz videla, ako Františka pre nepatrný poklesok prísne pokarhal. A hoci jej syn nebol precitlivený, trvala na tom, aby mu bol zvolený iný pestún. Keď sa o tom František dozvedel, šiel za matkou a úpenlivo ju prosil, aby od svojho úmyslu upustila. „Milá matka,“ povedal jej, „ja sám som na vine, že sa môj pestún tak rozhorčil; sám som mu dal príčinu na hnev; iste by sa to nebolo stalo, keby som bol miernejší a nedal mu príčinu byť netrpezlivým. Môj hrdý a spurný duch iste potrebuje uzdu a prísnejšiu výchovu.“ Tak sa matka dala uprosiť a Déage ostal Františkovým pestúnom. A práve táto pestúnova prchkosť sa takisto nemálo pricinila o to, že sa František stal jemným, pokojným, miernym, a týmito vlastnosťami si vždy ľahko vydobyl lásku a dôveru iných. Preto si k tomuto pestúnovi po celý život uchovával vo svojom srdci vďačnosť a lásku.

S týmito vychovávateľom a s rodičovským požehnaním sa František vydal na cestu. Francúzska krajina, do ktorej sa uberal, sa vtedy nachádzala, ako už bolo spomenuté, v poľutovaniahodnom stave. Kamkoľvek sa obrátil, videl vydrancované mestá, zborené chrámy, spustošené krajiny a iné stopy domácej a náboženskej vojny. Ale Františka toto hrôzyplné divadlo neprekvapilo, pretože následkom nových kacírskych bludov bolo podobné spustošenie vidno i v Savojsku, kde sa narodil a kde do toho času žil. Jeho pestún nevynechal ani jednu príležitosť na poučanie svojho zverenca; využil teda aj tento biedny stav

francúzskej ríše, v ktorej inokedy kresťanská viera utešene rozkvitala, na poučenie. Vidiac hrôzyplné výjavy, s ktorými sa na ceste stretávali, nemálo dojatý Františkovi zdôrazňoval, že nábožnosť a spravodlivosť tvoria najpevnejšie základy štátov a najvýdatnejšiu podporu ríš. Poukazoval aj na to, aké nebezpečné je príliš sa spoliehať na ľudský rozum. Pripomínal, že tam, kde bol porušený zväzok s Bohom, aj občianska spoločnosť našla záhubu.

Len čo prišli do Paríža, ponáhlal sa František do internátu Spoločnosti Ježišovej, kde ho veľmi láskavo prijali. Nedoprial si ani nevyhnutný odpočinok, ale hneď sa s veľkou usilovnosťou pustil do štúdia, aby čo najviac vyhovel otcovej žiadosti a získal potrebné vzdelanie. No pritom sa vždy staral o to, aby sa zdokonaľoval v cnostiach a v zbožnosti. Často hovorieval: „Vedomosti by mi boli len málo prospešné, ak by som zároveň nerástol v zbožnosti.“ Preto vždy hľadal príležitosti, aby mohol tráviť čas s múdrymi a zbožnými mužmi. Veľký počet takýchto mužov našiel medzi členmi jezuitského rádu, do ktorého v tom čase patrilo množstvo známych a veľmi vzdelaných mužov. Samotný rád dosahoval práve vrchol svojej činnosti. Členovia rádu sa k mládeži správali veľmi vľúdne a láskavo a prednášali múdre a spasiteľné poučenia. František sa nachádzal priam v stave blaženosti, keď kňazi v jeho prítomnosti hovorili o svojich zámeroch obracať duše. Od nich sa naučil nepodliehať záhal'ke, ktorá býva príčinou duchovnej skazy. František nevyhľadával svetskú spoločnosť; v jej márnostiach nedokázal nájsť žiadne zalúbenie. Ak mal voľný čas, zaoberal sa radšej čítaním gréckeho básnika Homéra, čítaním Svätého písma, spisov svätého Jána Zlatoustého, svätého Tomáša Akvinského alebo čítaním iných užitočných a nábožných kníh. Vzdelával sa v rečníckom umení, filozofických a iných vedách, nadobudol poznatky z hebrejského a gréckeho jazyka, v ktorých je napísané Sväté písmo, a dal sa aj na bohoslovecké štúdiá. Jedným z jeho učiteľov bol Maldonat, kňaz Spoločnosti Ježišovej, ktorý v tom čase vyučoval na parížskych školách.

Na výslovnú žiadosť svojho otca navštevoval František akadémiu, na ktorej sa učil jazdiť, šermovať, tancovať a iné podobné činnosti,

ktorých znalosť sa od šľachticov očakávala. Mladý gróf, ktorý už v tom čase zamýšľal vstúpiť do kňazského stavu, absolvoval tieto činnosti s veľkou nechutťou, pretože vedel, že mu v tomto stave nebudú užitočné. Keďže však vôľu rodičov pokladal vždy za svoju svätú povinnosť, dbal, aby i v týchto činnostiach dosiahol očakávaný úspech. Vďaka tomu dosiahol jemnosť a nenútenosť v spôsoboch, ktoré sa na ňom pri všetkej skromnosti a jednoduchosti vždy prejavovali a výborne sa tak zhodovali s jeho heslom: „Všetkým všetko činiť, aby sme všetkých získali“.

V priebehu šiestich rokov strávených v Paríži dosiahol František znamenitý pokrok vo vedách a v rozličnom umení. Nemaľý úspech získal aj v cnostiach a zbožnosti. Veľké množstvo času trávil nábožnými cvičeniami, ktoré pokladal za najdôležitejšie činnosti. Vedel, že pravá zbožnosť je vo všetkom užitočná, že nám Boh v plnej miere vynahrádza čas, ktorý sme strávili v jeho službe, a žehná prácu, ktorú na jeho počesť vykonávame. A práve rozmnožovanie Božej cti a slávy bolo jediným cieľom všetkých Františkových skutkov a prác. Hneď po svojom príchode do Paríža si zvolil zvláštneho duchovného vodcu, ktorému sa oddal s úplnou dôverou. Bez jeho rady nič dôležité nevykonával. Usudzoval, že ak potrebujeme vodcu na ceste do neznámej krajiny, o to viac ho potrebujeme na ceste k nebesám, pretože táto cesta je omnoho obťažnejšia a nebezpečnejšia, pretože sa na nej stretávame s väčšími a početnejšími prekážkami a pretože v sebe samom máme nepriateľa, ktorý nás láka na nesprávne cesty a ktorého sa nevieme len tak ľahko zbaviť. Preto sa František vo všetkom riadil radami svojho duchovného vodcu. Vďaka jeho rade usilovnejšie čítal Sväté písmo – a toto vykonával najradšej. Čítanie Svätého písma najradšej prepájal s čítaním knihy od ctihodného Vavrinca Skupuliho, ktorá je známa pod názvom *Duchovný zápas*. Túto knihu si nedokázal dostatočne vynachváliť. Často býval prítomný pri hlásaní Božieho slova, každý týždeň chodieval na spoveď a k Pánovmu stolu, a tieto zbožné cvičenia odporúčal i svojim priateľom. Na dôkaz toho uvádzame jednu udalosť z jeho vtedajšieho života.